

Խ Մ Բ Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն

ԱԶԳԱՅԻՆ-ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ԳՈՒԽԱՐՈՒՄԸ ՄԱՅՐ ԱՔՈՌՈՒՄ

Մայր Աթոռի պաշտոնաթերք «Է-
միածին» ամսագրի սույն համա-
րում հրապարակվում է Վեհա-
փառ Հայրապետի հուլիս 7 թվա-
կիր սրբատառ կոնդակը, ուղղված Հայաս-
տանյայց Առաքելական եկեղեցու բոլոր
նվիրապետական Աթոռներին, եկեղեցական
թեմերին, կրեսոիտյանական, պատգամավո-
րական ժողովներին և համայն հայ հավա-
տացյալ ժողովուրդին՝ 1962 թվականի սեպ-
տեմբեր ամսի 30-ից մինչև հոկտեմբերի
5-ն Մայր Աթոռում գումարվելիք Ազգային-
եկեղեցական ժողովի և հոկտեմբերի 7-ին,
կիրակի, էջմիածնի Մայր Տաճարում կա-
տարվելիք Սրբայույս Մեռոնի օրհնության
մասին:

«ԱՅԺՄ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ՀԱՍԱԾ ԿՆԿԱՏՆՆՔ.
— գրում է Վեհափառ Հայրապետը, — Մեր
ԳՈՐԾՈՒՆՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՏՆՑՆՍՈՒԹՅԱՆ ՀԱ-
ՄԱՐԸ ՏԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ-ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՍՐԲԱ-
ԳՈՒԽԱՐ ԺՈՂՈՎԻՆ՝ ՄԵՐ ԵԿԵՂԵՑՎՈՒ ԵՎ
ՄԵՐ ԺՈՂՈՎՈՐԴԻՆ ԵՆԿԵՂԵՑՈՒՑՆԵ-
ՐՈՒՆ ԱՌԱՋ, ՈՒ ՄԻԱՍՆԱՐԱՐ ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ
ԿԱԶՄՆԻ ՀԱՌԱՋԻԿԱ ՆՈՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐՈՒ
ԵՎ ԱՊԱԳԱ ԻՐԱԳՈՐԾՈՒՄՆԵՐՈՒ»:

Ազգիս Վեհափառ Հայրապետը, որպես
«հրավիրակ Առաքատյան», իր սրբատառ
կոնդակով հրավիրում է հայ հավատացյալ
ժողովուրդի ներկայացուցիչներին և ուխտա-
վոհներին՝ ղեկավար Մայր Աթոռ և Մայր Հայ-
րենիք՝ մասնակցելու Ազգային-եկեղեցական
ժողովին և հանդիսատես ետոնակից լինե-
լու Սրբայույս Մեռոնի խորհրդավոր հանդե-
սի կատարմանը:

Հայ հավատացյալ և հայրենասեր ժողո-
վուրդը, թե՛ Մայր Հայրենիքում և թե՛ Սփյուռ-
քում, անշուշտ սրտի անհուն բերկրան-
քով և մեծ խանդավառությամբ կընդունի
Վեհափառ Հայրապետի սրտազին հրավերը:

Սփյուռքից որպես պատգամավոր Ազգա-
յին-եկեղեցական ժողովին կմասնակցեն
թեմերի կողմից ընտրված մոտ 85 եկեղե-
ցական և աշխարհական պատգամավորներ:
Իսկ ներքին թեմերից՝ 81 պատգամավոր:

Թե՛ ներքին թեմերից և թե՛ Սփյուռքից,
կհրավիրվեն նաև մասնավոր ուխտավոր-
ներ, որոնք կզան համբուրելու Լուսավորչի
արժանավոր հաջորդի Ս. Աթր. Սրբայույս
Մեռոնի կաթսան, Հայրենի սրբազան Հոգի
և ողջագուրվելու Մայր Հայրենիքում ապրող
իրենց եղբայրների ու քույրերի հետ:

Այս աշնան Մայր Աթոռում Ազգային-
եկեղեցական ժողովի գումարումը կհանդի-
սանա բացառիկ մի պատմական իրադար-
ձություն մեր եկեղեցական տարեգրության
մեջ:

Ընդհանրապես Ազգային-եկեղեցական
ժողովները գումարվել են ղեպից դեպի, ի
մասնավորի Ամենայն Հայոց Հայրապետեն-
րի մանվան և նորի ընտրության և զահու-
կալության առիթներով:

1955 թվականի հոկտեմբերի 7-ին, Ս.
էջմիածնում գումարված Ազգային-եկեղե-
ցական ժողովի Գ և վերջին նիստում, իր
փակման խոսքի մեջ, որ մի տեսակ ծրագիր
էր ապագա զործունեության, նորընտիր Ս.
Տ. Վազգեն Ա Վեհափառ Հայրապետը ցան-
կությամբ էր հայտնում «ԳԻԹ ԶՈՐԴՆ ԿԱՄ

ՀԻՆԳ ԳԱՐԻՆ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԳՈՒՄԱՐՆԵՆ ԱԶԳԱ-
ՅԻՆ-ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆ։ զբաղվելու հա-
մար Հայ Եկեղեցու կազմակերպման, դա-
րձացման և հայ ժողովրդի հոգևոր դաստիա-
րակության և վերագործունեի հետ կապված
աշխատանքներով։

Անցյալում ևս, ըստ առափնական կանե-
նի, Ամենայն Հայոց Հայրապետներու տա-
րին երկու անգամ ներավերում էին համագ-
գային ժողովներ, մեկը Նավասարդին՝ Շա-
հապիվանում, իսկ մյուսը Ս. Կարապետի
տունին՝ Մուշում. զբաղվելու համար ազգա-
յին-եկեղեցական բարեկարգական հարցերով։
Յոթ տարի է անցել վեհափառ Հայրա-
պետի արժանավոր ընտրությունից և գա-
հակալությունից հետո, տարիներ, որոնք
արդյունավոր են եղել հոգևոր, մշակութա-
յին, վանական-վարչական, շինարարական.
կազմակերպչական ոգևորիչ և բեղմնավոր
իրագործումներով։

Եվ ահա Ամենայն Հայոց վեհափառ Հայ-
րապետը պատրաստ է Ազգային-եկեղեցա-
կան սրբազամար ժողովին ներկայացնելու
յոթնամյա եկեղեցաշեն և ազգաշեն Իր գոր-
ծունեության հաշվետվությունը։

Նույնհան հուսադրիչ և պայծառ են նորին
Ս. Օծություն ապագա գործունեության հե-
ռանկարները։

Անցնող յոթ տարիների բոլոր իրագոր-
ծումները և աշխատանքի ապագա ծրագրե-
րը իրավունք են տալիս ազգովին վստա-
հությանը և խորին համոզմունքով հայտա-
բարելու, որ նորին Ս. Օծություն Ս. Տ.
Վազգեն Ա Ամենայն Հայոց Հայրապետի
բարերարատիկ զանակալությամբ, արդարեւ
մի նոր ու խոստումնալից էջ է բացվել Մայր
Աթոռ Ս. Էջմիածնի բարգավաճման և Հա-
յաստանյայց Առափնական եկեղեցու հետա-
գա կազմակերպման և հոգևոր զարթոնքի
համար։

Անցնող յոթը տարվա գործունեությունը
հստակորեն ցույց է տվել, որ այսօր, հան-
ձին վեհափառ Հայրապետի, Հայաստան-
յայց Առափնական եկեղեցին ունի իր զո-
հաբերվող և ազնվագույն շինարար հայրա-
պետներից մեկին, որը Իր մահուր ձեռքերի
մեջ է պահում մեր եկեղեցու գերագույն դե-
կավարությունը և արիարար և Իր պարտի
խառնակ գիտակցությամբ, Իր ուսերի վրա
է կրում Ամենայն Հայոց Հայրապետության
ծանր բայց քաղցր լուծը, և այն կրում է
խոր լավատեսությամբ, հավատով՝ դեպի
Իր ժողովրդի, Իր եկեղեցու պայծառ ապա-
գան։

Այսօր, բովանդակ հայ ժողովուրդը իր
նայվածքը սևեռել է դեպի Ս. Էջմիածին՝
հայ հոգու այդ պայծառ վկայաբանը, և դե-

պի մեր պանծայի Հայրենիք՝ ՄԱՅՈՐ ՀԱ-
ՅԱՍՏԱՆ։

Ազգային-եկեղեցական սրբազամար ժո-
ղովի օրակարգի վրա դրվելու են նետկալ
խնդիրները. որոնք սերտորեն կապ ունեն և
մեր եկեղեցու ապագա ամրապնդման, կազ-
մակերպության, առափնության, և՛ միաժա-
մանակ վեհափառ Հայրապետի գործունեու-
թյան հետ։

1. Զեկացում վեհափառ Հայրապետի յոթ-
նամյա գործունեությանը։

2. Հաշվետվություն Մայր Աթոռի նյու-
թական գործունեությանը։

3. Հայ եկեղեցու Կանոնագրի մշակման
հարց։

4. Ամրապնդում Հայ եկեղեցու միասնու-
թյան։

5. Ընտրություն Գերագույն Հագևոր Խոր-
հրդի և Վերստուգիչ հանձնաժողովի նոր
անդամների։

6. Ս. Էջմիածնի առաջիկա շինարարական
գործունեությանը ծրագիր։

ՄԱՅՈՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔՈՒՄ, մեր պատվական.
մեր բարի ու աշխատասեր ժողովուրդը, իր
խաղաղ աշխատանքով ու քաղցնով, բու-
ծում է անցյալ հազարամյակների իր վեհ-
հերն ու ցավերը, և փյունիկի նման հարու-
թյուն առած իր մախրերից, փառքը վե-
րածում հացի, լույսի և կյանքի, և Արարատի
դիմաց, Արարատյան դաշտի սրտի վրա,
կերտում է ԱՄՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ
Ս. ՕԶԱՆԸ, որպեսզի նա երբե՛ք, երբե՛ք չա-
վերվի և չհանգվի։

Իսկ ԷԶՄԻԱԾՆՈՒՄ, մեր վերածաղկող Հայ-
րենիքի ծագում, Վազգեն Ա Հայոց Հայ-
րապետը, Լուսավորչի տեսիլով, Սահակ-
Մեսրոպյան շնչով, Վարդանանց և Վանդ-
յանց ռզով, մի անգամ ևս լույս է իջեցնում
Ս. Էջմիածնի, հայոց վանքերի, եկեղեցի-
ների հազարամյա փառքին և շինում,
պայծառեցնում է հայ հավատի անխոտա-
կելի վեմ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը։

Ազգային-եկեղեցական ժողովի գումար-
ման փառապսակը կլինի վեհափառ Հայրա-
պետի զանակալության 7-րդ տարեդարձի
օրը, հոկտեմբերի 7-ին, Մայր Տաճարում.
Ս. Մեռեռնի օրհնության հանդեսը։

Սրբալույս Մեռեռնի օրհնությունը հանդի-
սացել է հայ ժողովրդի սրտին մոտիկ,
մեծաշուք և խորհրդավոր տոնակատարու-
թյուն, որը միշտ էլ կատարվել է մեծահա-
ղես պատշաճությամբ, շնեղությամբ, հո-
գևոր մխիթարության սրբազան բավարարու-
թյամբ, որպես մեր նախնիներից մեզ ա-
վանդ մնացած անմոռանալի և համբուրելի
նվիրակնություն։

Առաջին անգամ Ս. էջմիածնի Մայր Տաճարի նվիրական կամարների առկա Մեռոն է օրհնել հայ ժողովրդի հավատի հայր Ս. Գրիգոր Լուսավորչի։ «Եւ ի իշն ՕՍՈՒԹԵԱՆ, ջՈՐ ԱՐԿԱՆԷՐ ԳՐԻԳՈՐ Ի ՎԵՐԱՅ ՄԱՐԴԿԱՆ, ՇՐՋԱՆ ԱՌԵԱԼ Ի ՄԷՋ ԳԵՏՈՅՆ՝ ՇՈՒՐՋ ՉՄԱՐԴԿԱՄԲՆ ԽԱՂԱՅՐ... ԵՒ ՔՐԻՍՏՈՍԻԱՆ ԴՐՈՇՄԱԿՆ ԱՌԶԱՍԱՐԱԿ ԸՆԹԱՅՆՑՈՒՑԱՆԷՐ ԶԱՄԵՆԵՍԵԱՆ ԼԻՆԵԼ ԱՄԵՆԵՑՈՒՆ ՀՈԳԻՈՎՆ ՍՐԲՈՎ» (Ազարեպեղոս)։

Առաջին անգամ Սրբալույս Մեռոնի կաթսան դրվել է Մայր Տաճարի Ս. Սեղանի բեմի վրա և դարավոր բարի սովորություն է ևզել հին Մեռոնի մեջ խառնել Լուսավորչի և երաժանավոր հաջորդների օրհնած հին Մեռոնից մի շիշ, Ս. Լուսավորչի Աջի գործընթացը։

«ԱՍՏՎԱՍԹԱՆ ԵՆՈՐՀԱՐԱՇԱՆՈՒԹՅԱՆ ԼԵՍՈՐ Է ՄԵՌՈՆՈՐ ՀՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՍՈՒՐԻ Է ԱՅԳ ՕՐԸ,— գրում է Վեհափառ Հայրապետը։— ՄԵՆՔ ՈՒ ՄԵՐ ԱՄԻՈՂՋ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՊԻՏԻ ԱՂԱԹԵՆՔ, ՈՐՊԵՍՁԻ ՊԱՐԳԵՎԱՏՈՒՆ ԲԱՐՅԱՑ ԱՌԱՏԱՊԵՍ ԲԱՇԽԵ ԻՐ ԿԵՆԱՐԱՐ ԵՆՈՐՀԵՐԸ ՓՐԿՁԻ ԻՋՄԱՆ Ս. ՍԵՂԱՆԵՆ՝ Ի ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆ, Ի ԽԱՂԱՂՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԱՆՍԱՍԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԼԵՐ Ս. ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՎ ՄԵՐ ՀԱՎԱՏԱՑՅԱԼ ԺՈՂՈՎՈՐԴԻՆ»։

Սրբալույս Մեռոնի կաթսան, Ս. էջմիածնի Մայր Տաճարի Սեղանի վրա դրված, հայ հավատացյալ ժողովրդի մեռնաբույր սիրտն է, ուր հայ հավատն ու հայ հոգին, հայ կյանքն ու հայ միտքն օրհնվում ու բաշխվում են բոլոր ժամանակների հայության։

Ս. Լուսավորչի օրհնից մինչև այսօր, հայ հավատացյալ ժողովուրդը, Սրբալույս Մեռոնի կաթսայի մեջ իր ապագա կյանքի, իր հավերժության զաղափարներն է դրել։ Սրբալույս Մեռոնը մեր ազգային-եկեղեցական գիտակցության համար միշտ էլ եղել է մեր հավատացյալ ժողովրդի հոգևոր միասնականության և Հայ եկեղեցու անբաժնի

տելի միության նվիրական խորհրդանիշը, հոգևոր շաղախը։ «Սրբալույս Մեռոնը,— գրում է Գարեգին Ա Հովսեփյանց Կարողիկոսը,— սիմվոլն է Հայ եկեղեցու ՄԻՈՒԹՅԱՆ, դա նշանակում է, որ մենք ամենքս այդ եկեղեցու զավակներն ենք։ Աշխարհի օր անկյուններում էլ յի՛նենք, մենք միևնույն զավակներն ենք մեր Առաքելական և Ս. եկեղեցու»։

1962 թվականի սեպտեմբերի 30-ից մինչև հոկտեմբերի 15-ը ցնծատոն է հանդիսանալու Մայր Աթոռ Ս. էջմիածնի և Հայ եկեղեցու համար։

Ազգային-եկեղեցական ժողովի գումարումը և Սրբալույս Մեռոնի օրհնությունը մի անգամ ևս կվերածվեն հայ հավատացյալ ժողովրդի հավատի կենսունակության, եկեղեցասիրության և հայրենասիրության պայծառ, սրտառույ տոնի։

Այսօր ավելի քան երբևէ, կենսունակ է, պայծառ ու կանգուն Հայաստանյայց Առաքելական եկեղեցին, Մայր Աթոռ Ս. էջմիածնի գլխավորությամբ և Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Տ. Տ. Վազգեն Ա-ի հովվապետությամբ։

«ՎԱՍՆ ԶԻ ՈՒՂՂԱՓԱՌ ՀԱԻԱՏՈՅ ՔՈ ԼՈՅՍ՝ ՈՎ ԵԿԵՂԵՑԻ ՀԱՅՈՅ, ՈՉ ԼՈՒԱՋԵՑԱԻ, Ի ԲԱՐԻ ՈՆԵՐՄԱՆՍ ՑՈՐԵՆՈՑԳ՝ ՈՐՈՍՆ ՈՉ ԽԱՆՆԵՑԱԻ, ԶԱՂՐԻՐ ՅՍՅԱԿ ԱԻԱՆԳՈՒԹԵԱՆՑ ՔՈՅ՝ ԱՂՏԱՂՏՈՒԿ ԶՈՒՐ ՕՏԱՐՈՑԻ ՈՒՍՄԱՆՑ ՈՉ ՊՂՏՈՐԵԱՑ, Ի ՍՑՈՒԳՈՒԹԵԱՆ ԵՒ Ի ՃԵՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՆ ՔՈ ԿԵՆԳԱՆԱԿԱՆ՝ ՄԵՌԵԼԱԿԱՆ ԽՄՈՐ ԵՒ ՀԵՐՁՈՒԱՄ ՔԱՅԱՆՈՒԹԵԱՆ, ԶԱՐՈՒԹԵԱՆ ՈՉ ԾԱՆԳԵՑԱԻ, ՅՈՍԿԻ ԱՆՔԻՇ ՀԱԻԱՏՈՅՆ ԵՒ ՅԱՐԾԱՔ ԼՈՒՍԱՏԵՄԻԼ ԲԱՆԻՆ ՊՂԻՆՁ ԺԱՆԳԱՀՈՑ ԵՒ ԿԱՊԱՐ ՍԵՆԱԹՈՅՐ ՈՉ ԳՏԱԻ» (Հովհանն երզնկացի)։

«ԲԱՐԵՍՍՈՒԹԵԱՄԲ ՎԵՐԻՆ ՔՈ ԶՕՐԱՑ, ՄԻՇՏ ԱՆՇԱՐԺ ՊԱՀԵԱ ԶԱԹՈՒ ՀԱՅԿԱԶՆԵԱՅԱՆ»։

